

АКЕВОНО

Bulletin- SOCIETY FOR MACEDONIAN-JAPANESE FRIENDSHIP AND COOPERATION

МУТРИ

ISSN 1409-6757

Билтен • ДРУШТВО НА МАКЕДОНСКО-ЈАПОНСКО ПРИЈАТЕЛСТВО И СОРАБОТКА

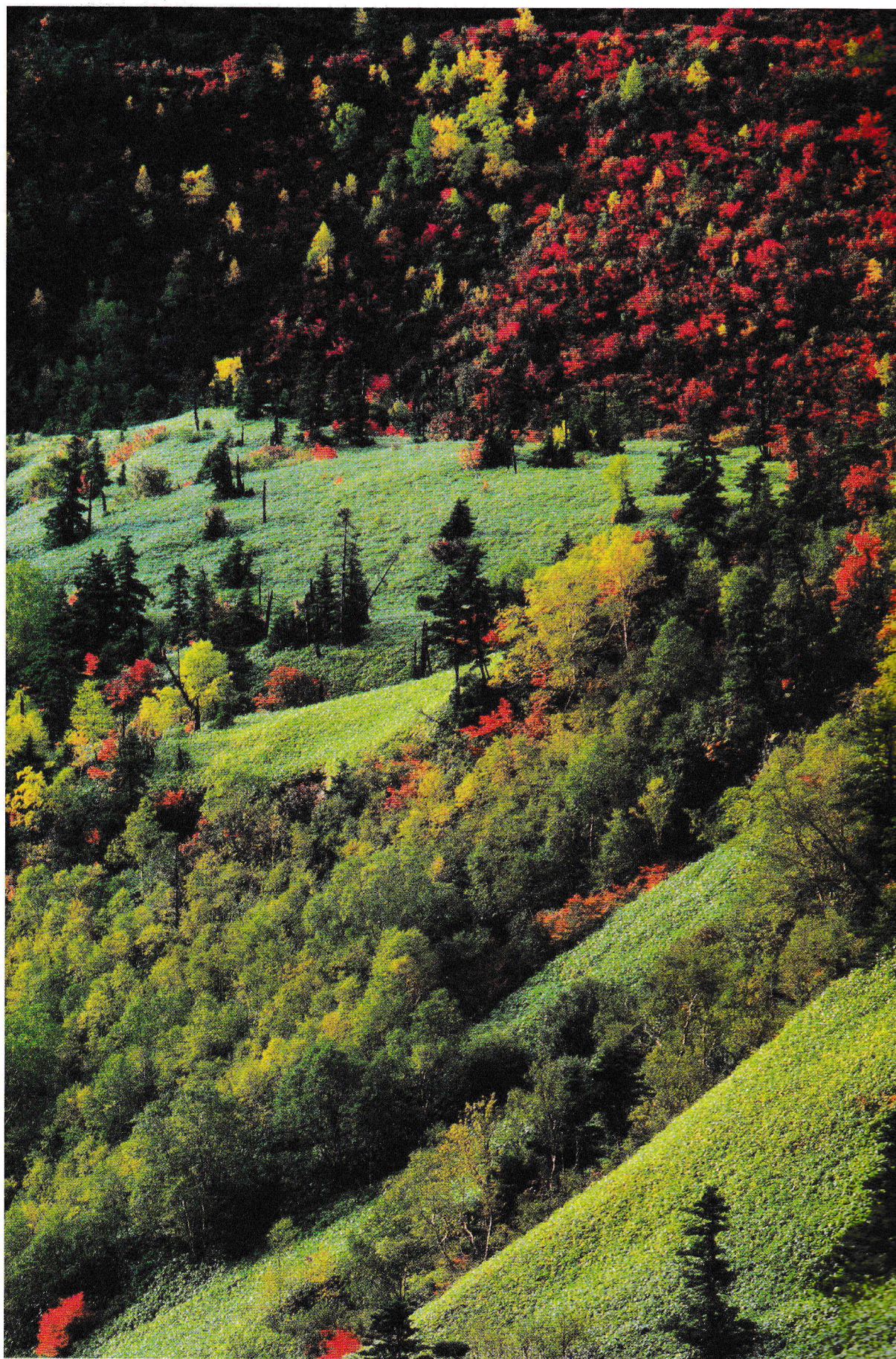
Skopje, vol.XVI, No.3 july, aug. sep. 2010 - Скопје, год.16, бр.3 јули, авг. септ. 2010 г.

Прослава на јапонски традиционален празник

Содржина:

Профил на нацијата: Влада и дипломатија, подготвил: Проф. Д-р Оливер Каранфилски (стр.3-4);
Факти и бројки за Јапонија: Вознемирувачки случувања под водство на Демократската партија на Јапонија, подготвил: Круме Евтимовски (стр.5-13); Во пресрет на зимските фестивали во Јапонија, подготвила: М-р Сања Адаип (стр.14-15); Д-р Коста Балабанов: Што сакам да знам за Јапонија? (VI), Јапонскиот дом (стр.16-22); **Глетки од Јапонија:** Традиционални годишни настани во Јапонија, подготвил: Д-р Сергеј Милошевски (стр.22-27); **Животна средина:** Пролет во Јапонија, подготвила: Д-р Јелена Димитријевиќ (стр.28-30); **Занимливости од Јапонија:** Во 2010 година, дискетите заминуват во историјата, подготвила: Цветанка Илиева (стр.31-32); **Спорт, забава и рекреација:** Светско првенство во карате: Успешен настап на Јапонија и Македонија, подготвил: Проф. Д-р Јован Лазаров (стр.33-34).

Есен

ПРОФИЛ НА НАЦИЈАТА

ВЛАДА И ДИПЛОМАТИЈА Позначајни компоненти на Владата

Diet (Дајей), Парламент

Парламентот е законодавна компонента во јапонската власт (Kokkai - Кокаи). Согласно Уставот на Јапонија, Парламентот е „највисокиот орган на државната власт“ и единствениот орган на државата кој креира закони. Парламентот се состои од два дома: Претставничкиот дом, **Shugiin** (Шугиин), или Долен дом, и Советничкиот дом, **Sangiin** (Сангиин), или Горен дом. Сите членови на Парламентот се избираат на народни избори. Империјалниот Парламент, **Teikoku Gikai** (Теикоку Гикаи), директниот претходник на сегашниот Парламент, е воспоставен 1890 г. преку одредби во Уставот на Империјата Јапонија (1889) и се состоел од Дом на великодостојници, **Kizokuin** (Кизокуин) и Претставнички дом. Од уставен аспект, Империјалниот Парламент не бил моќен, првенствено поради тоа што легислативната моќ лежела кај Императорот и поради тоа што Кабинетот одговарал пред Императорот, а не пред Парламентот. Во почетокот, Претставничкиот дом ги одразувал мислењата на високо ограничен сегмент од јавноста, односно на само 1.5% од популацијата кој плаќал годишен данок од 15 или повеќе јени (денешни 1-2 американски центи - заб.ред.). Сè до воведувањето на Универзалниот закон за право на глас на мажите во 1925 г., не постоела можност сите машки граѓани со возраст над 25 години да се здобијат со право на глас, па така ни со можноста да се изврши влијание врз своите претставници во легислативата.

Во периодот **Таишо** (1912-1926), во политичката организација на Јапонија се случиле значајни промени, вклучувајќи и го тука и националното собрание: суверенитетот можел да биде претставуван од Императорот, но легислативната моќ била практикувана од него и од неговите советници само со согласност на Парламентот. Членовите на Парламентот формално се организирале во парламентарни партии, кои артикулирале спротивставени политики, пренесувани од страна на

весниците, со што се помагало во обликувањето на јавното мислење.

Веројатно најголемиот индикатор за растечката моќ на Парламентот во дваесеттите години од минатиот век било количеството енергија што неговите противници ја вложувале во напорите за ограничување на неговата улога. Парламентарците биле обвинувани дека се корумпирани алатки на пренесените корпоративски интереси, неспособни да го заштитат „националното општество“, **kokutai** (кокутаи). Терористички групи организирале атентати, од кои неколку биле успешни. На крајот на триесеттите години, парламентаризмот претставувал пламен кој зрачел без сигурност. Парламентарните групи биле принудени на опстојување, но всушност тоа било само со цел подобро да им служат на интересите на доминантно воените владари на нацијата. Парламентот станал само украсна маркица, но тие кои ја имале моќта не ги презеле конечните чекори за негово формално укинување.

Трансформацијата на Империјалниот во сегашниот Парламент била поттикната најпрво со повоениот Устав, кој стапил на сила во мај 1947 г. За разлика од претходниот Устав, новиот му ја доделил целокупната легислативна моќ на Парламентот и со тоа го промовирал во најважниот орган во власта.

Организација

Двodomноста била задржана, на инсистирање на јапонските власти, меѓутоа принципот на наследување и назначување во Домот на великодостојниците се заменил со принципот на избирање во Советничкиот дом. Тој се состои од 252 члена, кои имаат шестгодишни мандати. Од Премиерот и од најголемиот број министри од неговиот Кабинет се бара да бидат членови на Парламентот и „при практикувањето на извршната власт да бидат колективно одговорни пред Парламентот“. Ова е во директна спротивност со односот кој постоел во време на Меиџи-уставот. На виделина излезе револуцијата во уставната

доктрина: целокупното членство на Парламентот да биде избирано јавно, а Кабинетот, во кој лежи извршната моќ, да одговара пред Парламентот. Доктрината на парламентарна надмоќ ја замени онаа на императорските привилегии.

Истовремено, новиот Устав го поремети и односот помеѓу двата дома. Претставничкиот и Советничкиот дом ја делат легислативната моќ. „Предлогот станува закон по одобрувањето од страна на двата дома...“. Сепак, доколку Парламентот не биде распуштен, 511-те претставници во Долниот дом, кои имаат мандат во траење од 4 години, имаат поголеми надлежности во три значајни области. **Прво**, при предлагањето премиер, ако постои разлика во ставовите на двата дома, „одлуката на Претставничкиот дом ќе биде одлука на Парламентот“. **Второ**, државниот буџет мора да биде поднесен пред Претставничкиот дом. Потоа, доколку двата дома не успеат да постигнат согласност околу буџетот и ако заедничките комисии не успеат да доведат до надминување на разликите, или ако Советничкиот дом не успее да дојде до одлука во рок од 30 дена, ќе надвлее волјата на Долниот дом. **Трето**, и покрај тоа што меѓународните договори за одобрување можат да бидат поднесени до кој било од домовите, одлуката на Долниот дом надвлее над евентуална спротивна оцена од Горниот дом, доколку заедничките комисии не успеат да го разрешат прашањето, или ако од страна на Советничкиот дом не се донесе одлука во рок од 30 дена. Освен тоа, во сите полиња од легислативата, Претставничкиот дом може да надвлее врз Советничкиот дом, со дво-третинско гласање. Тоа значи дека и покрај тоа што Парламентот е дво-домен, Претставничкиот дом е оној што надвлее во определени кардинални области.

Работењето на Парламентот

Доколку некој законодавен предмет не е контраверзен, системот обично функционира „мазно“. Предлозите на законските решенија ги подготвуваат владини чиновници од разните министерства. Потоа, следува процедура која води до конечното одобрување, внимателно

програмирано од страна на владеачката партија, а проследено со премолчената или искажаната поддршка од страна на опозициските партии. Спротивно на ова, парламентарните процедури доведуваат до неподнослива напнатост секогаш кога Парламентот станува фронт на кој се разрешува некаков конфликт. Во владеачката мнозинска партија, највисок степен на приоритет мора да се посвети на одржувањето на внатрешпартискиот консензус во однос на суштината на предложената легислатива, како и врз тактиката што ќе биде употребена во Парламентот. За претставниците и советниците од опозиционите партии суровата реалност, која произлегува од нивниот малцински статус, наложува потреба од сериозни тактички решенија. Тие сфаќаат дека додека не постои раздор кај мнозинската партија, нивните шанси за совладување на владеачката партија и нејзината целосна надмоќ, се практично еднакви на нула.

Парламентот е законодавна институција, но тој исто така е и собрание на претставници. Сепак, се признава дека изборниот систем е критикуван и не е сосема праведен. **Прво**, руралните гласачи, сегмент од јавноста кој прогресивно се намалува, се пренагласено застапени. **Второ**, водењето кампањи станува прогресивно и екстремно скапо, што им дава предност на богатите и на оние со цврсти врски со корпоративските интереси. **Трето**, поради тоа што членовите мораат да поминат многу голем дел од своето време во извршувањето на задачите зададени од своите избирачи, им останува премалку енергија за да се посветат на повикот на својата нација и да го дадат најдоброто од себе на полето на националната легислатива.

Сепак, важно е да се одбележи, дека долготрајната кариера остварена во Парламентот е издигната на ниво на апсолутен предуслов за напредување, избор, или именување на висока политичка позиција.

(Во следниот број: Избори)

Користена литература: "Japan: profile of a nation" од група автори, прво издание, 1994; Kodansha International Ltd., Tokyo, Japan. Превод и адаптација на авторот.

Проф. д-р Оливер Каранфилски

ФАКТИ И БРОЈКИ ЗА ЈАПониЈА

ВОЗНЕМИРУВАЧКИ СЛУЧУВАЊА ПОД ВОДСТВОТО НА ДЕМОКРАТСКАТА ПАРТИЈА НА ЈАПониЈА¹

Саити Циро, поранешен заменик на министерот за финансии на Јапонија, на 28 октомври, 2009 година, го презел раководењето на поштенските холдинзи на Јапонија. Многумина го критикувале неговото назначување како пример на **amakudari** – „даден од Господ“ според што пензионирани бирократи добиваат високо платени работни места во организациите тесно поврзани со нивното министерство. Во изборната кампања што ја доведе на власт, Демократската партија на Јапонија ветувала дека ќе стави крај на ваквата практика. Критиката била со цел. Имено, изборот на Саито да раководи со холдингот на поштенските услуги бил типичен пример на **amakudari**. Меѓутоа, повознемирувачко од овој дубиозен неуспех да се престане со ваквата практика, била промената на политиката на администрацијата во врска со приватизацијата на групата на Јапонските пошти, објавена во одлуката на кабинетот од 20 октомври. Се верува дека ваквата промена на курсот, на Јапонија ќе ѝ нанесе поголема штета отколку практиката поранешни бирократи да се поставуваат на удобни работни места, вели авторот на овој труд.

Враќање на часовникоџ

Во одлуката на кабинетот била дадена основната политика со три главни точки. **Првата**, Банката на поштата на Јапонија, која работи со поштенските заштеди, треба да

се отстрани од Законот за банките. Имено, наместо од Агенцијата за финансиските услуги да биде регулирана како банка, таа веројатно ќе биде под заедничка ингеренција на Агенцијата за финансиски услуги и Министерството за внатрешни работи и комуникации. Но, ова значи дека една од најголемите банкарски институции во светот, со депозити од речиси 200 трилиони јени, ќе работи надвор од рамката за еднакво регулирање на финансиските работи. Ниту една земја во светот не прифатила таков курс на регулирање, бидејќи со него не се нуди никаква предност, туку само се предизвикува конфузија на пазарите.

Второ, Поштата на Јапонија ќе дава финансиски услуги како универзален сервис. Државата, како таква, ќе се обврзе Поштата на Јапонија прецизно да ги дава истите финансиски услуги на резидентите во кој било дел на земјата. Во финансискиот бизнис репутацијата е поважна од сè друго.

Услугата поддржана од државата ѝ дава голема предност на Поштата. Ако тоа не е доволно, владата се обврзала дека финансиските услуги на Поштата на Јапонија ќе бидат ненадминливи. Тоа значи дека услугите ќе се даваат без да се води сметка за нивната профитабилност. Обичните деловни банки немаат надеж дека со успех ќе можат да конкурираат на ваков ривал. Тие се присилени своите клиенти да им ги отстапуваат на Поштата на Јапонија и да пропаднат.

Трето, Поштата на Јапонија ќе треба да им посвети посебно внимание на малите компании и на локалните финансиски потреби. Тоа значи дека таа ќе треба да го преземе финансирањето што го вршеле поранешните јавни ентитети, како што се Јапонската фи-

¹ Авторот на трудот што го обработуваме во овој текст, **Такенаке Хеизо**, е доктор по економски науки. Во периодот 2001 - 2006 година бил државен министер за економска и фискална политика и министер за внатрешни работи и комуникации во владата на Куизуми. Во 2004 година бил избран во Домот на советниците. Во 2006 година се повлекол од владата и легистратурата и се вратил на академската кариера како професор на Кеио универзитетот.

нансиска корпорација за мали и средни претпријатија и Народната финансиска корпорација. На овој начин, Поштата на Јапонија ќе служи како продолжена рака на машинеријата на финансиската политика, а нејзините фондови ќе се враќаат во фискалните инвестиции и локалните програми, т.н. втор буџет, и покрај сета критика упатена на фискалните инвестиции и локалните програми за нивното нејасно ангажирање на средствата.

Покрај овие недостатоци во содржината, процесот со кој кабинетот се одлучил за ваква политика, бил, исто така, проблематичен. Кога пред пет години владата одлучила да ги приватизира поштенските услуги, поминала цела година, во дебатирање пред владата барајќи зелено светло за одлуката. Сите фази во дискусиите, за добрите и лошите страни, биле целосно јавно спроведувани. За разлика од тоа, споменатата одлука била донесена зад затворени врати, по дискусии од само една недела.

Законот, кој стапи на сила на 4 декември, 2009 година, ја замрзнал продажбата на уделите на компаниите во групацијата на Поштата на Јапонија. Владата продолжила да ги држи сите акции. Од овој потег може да се заклучи дека поштенските услуги биле повторно национализирани. Ако тоа била намерата на владата, подобар приод би бил поштенските услуги да се реорганизираат како јавна корпорација, наместо едноставно да се задржат сите удели на Поштата на Јапонија. Јавната корпорација потпаѓа под власт на државата, но групацијата на Поштата на Јапонија засега реално не е корпорација водена од државата, и покрај фактот што во суштина таа е национализирана. Таа не подлежи на раководење од државата ниту на пазарните правила. Членките на семејството на Поштата на Јапонија можат да прават што сакаат. Сето тоа е резултат на „брилијантната“ работа

на Камеи Шизука, министер во новата администрација како за финансиските услуги така и за реформата на поштата.

Зошто да се приватизираат поштенските услуги?

Ако планот за приватизација излегол од колосек, се поставува прашањето какви резултати би се очекувале? Зошто било важно поштенските услуги да се приватизираат? Во времето на реформски ориентираната администрација на премиерот Коизуми Јуничиро (2001-2006), Јапонија се обидувала да реши три проблеми. Првиот бил како да се постигне напредок во реформата на администрацијата. Општото мислење било дека приватниот сектор треба да помогне колку што може при преземањето на работата од страна на локалните власти, со цел да се намали централната бирократија и, на крајот, во извесен степен, да се намалат и фискалните дефицити.

Вториот проблем се однесувал на тоа дека нешто требало да се направи во врска со влошените услови во дистрибутерската служба на поштите. Јасно е дека ако не се преземела таква акција, нацијата, веројатно, ќе се натоварела со уште еден загубар, како што беше случајот со Јапонските железници. Обемот на поштенските пратки се намалувал за 5 проценти годишно, со што се заканувала опасност овој обем за една декада да се сведе на половина. Поштенските стапки биле речиси двојно поголеми од стапките во Соединетите Американски Држави, што значи дека тие можеле и натаму да се зголемуваат доколку обемот продолжел да се намалува. Прашањето е, како би се решила ситуацијата без наметнување поголем товар врз јавноста? Одговорот би бил дека дистрибутерите на пратките ќе треба да се натераат да им конкурираат на ривалските компании и на тој начин да ги присилат нивните менаџери двојно да ги зголемат нивните напори.

Истото мислење се однесувало и на поштенските заштеди. Заштедите што луѓето ги депонирале на сметките на поштите се собирале за купување владини обврзници. Финансиските пазари се приближувале до својата достатност, а профитните маржи исчезнувале како што паѓале каматните стапки на владините обврзници, кои паднале на

нивото на каматата што се добивала на штедните влогови. Ова го довело моделот на поштенското штедење во опасност од колапс. Доколку поштенскиот систем продолжел да служи како институција за собирање депозити, се разбира дека тој (системот) ќе морал да се ангажира во давање позајмици и инвестициски вложувања кои се базираа врз внимателно избран процес. Со други зборови, системот ќе мораше да научи да се справува со ризикот што произлегуваше од тоа. Но, владините органи се слаби за справување со ризикот бидејќи тие секогаш се попустливи во своето менаџирање. Пример за тоа е лошото менаџирање со ризикот во Шингико, Токио, банка основана од Управата на Токио, која поради лошиот избор заглавила давајќи заеми за работи што никогаш не профункционирале.

Третиот проблем што барал решение било прашањето како да се подигне ефективностa на финансискиот систем. Кога владата собира пари, таа, во замена, нуди гаранција. Дури и ако владата не го прави тоа, односно ветува дека ќе ги покрие сите загуби, постои премолчен договор за нејзина поддршка на институциите за коишто станува збор. Корисниците веднаш ќе

Селска кука со сламен покрив

ги стават парите на нејзините сметки, резонирајќи дека нема да згрешат бидејќи се работи за владина институција. Кога на овој начин ќе се акумулираат финансиските средства, единствено правилно е тие да се инвестираат во потполно сигурни инструменти, а тоа значи дека истите треба да се пласираат во владини обврзници. Заради ова средствата собрани во поштите нема да се влеваат во приватните претпријатија. За да се ревитализира јапонското стопанство требало да се најде начин за канализирање на поштенските фондови на локалните финансиски пазари.

Приватизацијата била клучот за решавање на трите споменати проблеми. Меѓутоа, оваа реформа сега е сопрена. Кога ќе се размисли што ќе се случи потоа, ќе треба само да се сфати дека ефектите спротивни на тие што ги бараше приватизацијата ќе излезат на виделина. Прво, би заглавила реформата на администрацијата и би се вратил трендот кон голема влада. Големата влада неминовно е неефексана и скапа, затоа и фискалните дефицити веројатно би се зголемувале. Второ, состојбата во операциите на Поштата на Јапонија повторно би се влошила. Бидејќи неуспешниот бизнис-модел би продолжил да се применува и

поштенските стапки би требало да се зголемат. Исто така, бидејќи повисоките стапки не би биле доволни да ги порамнат црвените салда, ќе биде потребна инфузија од јавните фондови. Трето, нема да има надеж за ревитализација на бизнисот со влевање на поштенските фондови во финансиските пазари, па затоа би било потребно повеќе време стопанството да застане на здрави нозе.

Добар најредок на некои фронтови но не и на сите

Администрацијата на Демократската партија на Јапонија може да се окарактеризира како персонално поделена. Така, Маехара Сеиџи, министер за земја, инфраструктура, транспорт и туризам правел напори за воведување нови политики што дури и администрацијата на Куизуми не можела да го стори тоа. Таков е случајот со Договорот за отворено небо, склучен меѓу Јапонија и Соединетите Американски Држави, според кој авионските линии меѓу двете земји можле сами да одлучуваат за цените на билетите и за бројот на летовите. Маехара, исто така, правел напори за трансформација на токискиот аеродром Ханеда за 24 часовно работење за меѓународните летови.

Ова се политики што Советот за економска и фискална политика внимателно ги разгледувал за време на администрацијата на Куизуми. Меѓутоа, ова не можело да се реализира поради противењето на службениците од јавната администрација, политичарите поврзани со министерствата и агенциите, како и министрите контролирани од бирократите. Искористувајќи го моментот создаден со промената на владата, Маехара веќе имплементирал некои од политиките, а имал можност да реализира и некои други. За ова, администрацијата заслужува високи оценки. Меѓутоа, изгледа дека поштенските услуги се враќаат кон национализација. Тешко е да се веру-

ва дека еден единствен кабинет во исто време носи два вида промени во политиките. Тоа е грешка во капацитетот на владеење на власачката партија, а тоа пак е резултат на отсуство на контрола врз политиките. Кохерентноста на политиките не се одржува затоа што за тоа никој не е задолжен. Тоа е срцевината на проблемот од администрацијата на премиерот Хатојама Јукио.

Кога се набљудува администрацијата на Хатојама во првите 80 денови, можат да се забележат два спротивни феномена. Од една страна, економијата се влошува. Растот на дефлацијата и курсот на јенот се сè покритични, а берзата е во лоша состојба. Од друга страна, пак, стапките поддржани од администрацијата останувале релативно високи и покрај влошувањето на економијата. Се поставува прашањето: што се случува? Причината за неуспехот економијата да почне да заздравува е во фактот што администрацијата нема макроекономски план. Без контрола, економските политики подолго време не ќе можат да се склопат. Во меѓувреме поддршката на Хатојама и натаму останала висока на сметка на „леб и игри“, фраза измислена во стариот Рим што станала метафора за поткуп и диверзија, користена од политичарите за добивање поддршка.

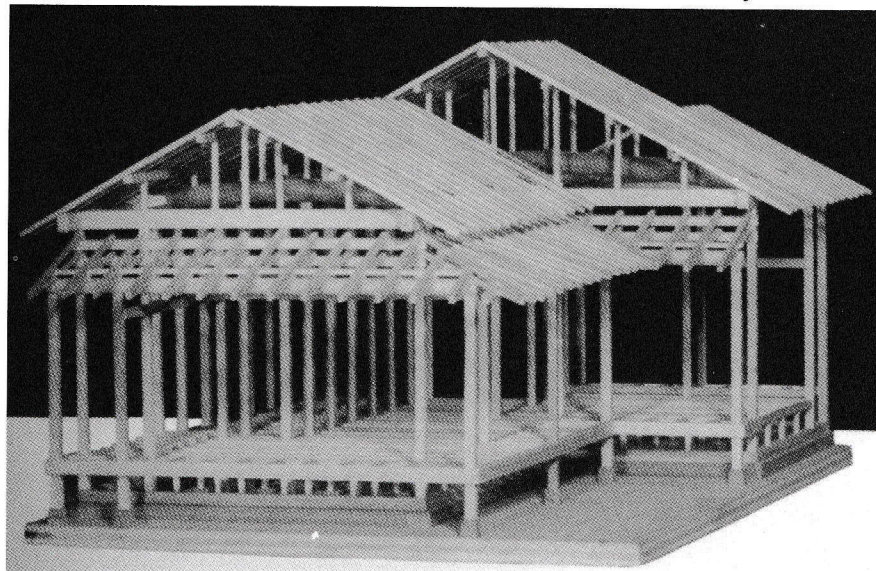
Лебот значи која било есенцијална дневна животна потреба, а игрите се претстави што новата администрација ги изведува за да стекне внимание од јавноста.

Додатокот за деца што Демократската партија на Јапонија ветила дека ќе го спроведе е пример за лебот. Не е тешко да се разбере што стои зад мерките на политиката парично да се помогнат семејствата со деца. Додатокот требало да изнесува 26.000 јени месечно по дете, што за семејство со три деца изнесува околу 1 милион јени годишно. Овој износ требало да се плаќа секоја година за деца на возраст

до 15 години, што за едно семејство би значело вкупен екстра доход од околу 16 милиони јени. Во помалите региони во земјата, тој износ е доволен да се изгради кука. Затоа, може да се каже дека детскиот додаток е политика што ја обврзува владата на секое семејство со три деца да му обезбеди кука. Се зборувало дека оваа мерка има цел да се спротивстави на намалувањето на бројот на раѓања, но дека таа (мерката) мора да се брендира како лага. Ако охрабрувањето на сопружниците да имаат повеќе деца било навистина цел, исплатата на додатокот требало да биде за деца што ќе се родат во иднина, бидејќи исплатата на додатокот за веќе родените деца немало да придонесе за зголемување на нивниот број. Накусо, ова би претставувало обично давање пари, а не мерка за зголемување на бројот на раѓања. Како леб, додатокот претставува многу скап сомун.

Во однос на игрите, главниот акт бил процес на прочистување на буџетот преземен со програми на владата за отфрлање на непотребните трошоци. Овој процес имал големи проблеми, но како претстава постигнал голем успех. Имено, околу 20.000 луѓе присуствувале на седниците на групата задолжена за прочистување на буџетот и биле примени 2 милиони e-mail пораки. Присутните уживале гледајќи ги бирократите како се грабаат околу колачот. Како мерка на политиката, ревизијата не била многу значајна. Се разбира дека нема ништо лошо да се изнесат на виделина нечистите раце на јавните лица и на политичарите од Демократската пар-

тија на Јапонија, но некои од проектите што биле отфрлени биле од витално значење за иднината на Јапонија. Гласот на јавноста може значително да придонесе кога се носи решение, на пример, дали предложениот мост навистина е потребен, а одлуката донесена со консензус речиси е неупотреблива кога се прави буџет и за други проекти, како на пример, парите што Јапонија ги троши за мерките за антитероризам. Дали е добро или лошо износ од 5 билиони јени да бидат одредени за давање гориво на воените бродови на сојузничките земји што се

Слекети на кука од дрвен мајстеријал

борат против тероризмот во Авганистан?! На ова прашање одговор треба да дадат планерите на политиката. Да се чуе сечиј глас можеби е добар приод за некои работи, но за други најдобро е одлуката да им се остави на оние што се директно инволвирани, притоа од нив да се бара одговорност за нивната одлука.

Но, по сè изгледа дека администрацијата на Хатојама ова не го сфатила добро. Со толку голем број готвачи ангажирани во напорите за отстранување на мастите од буџетот, договор може да се постигне само за кастрење на износи не поголеми од 1 трилион јени. Сигурно ова е мал чекор напред, но во исто време администра-

цијата направила многу поголем чекор назазад, расипнички одредувајќи 5 трилиони јени за детски додаток.

Лейшање без контролна кула

Отсуството на контролна кула предизвикува најголема збрка во процесот на изготвувањето на предлогот за буџетот. Во последните 8 години од владеењето на либералните демократи, почнувајќи од администрацијата на Куизуми, владата предводена од Либерално демократската партија ги користела упатствата содржани во основните политики за економски и фискален менаџмент и струкурни реформи, познати како **honebuto no hoshim**, или „битни политики“. Овој документ, кој се изготвува секоја година, ја презентира севкупната визија на буџетот за наредната година, пред да бидат поднесени барањата за буџетот и овозможува брзо изготвувањето на буџетот за секоја година.

Спротивно на ова, администрацијата на Демократската партија на Јапонија се впуштила во големи детали при изготвувањето на нацртот на буџетот без прво да размисли за севкупниот план. Имено, без да се изготви визијата, администрацијата побарала министерствата и агенциите да ги достават нивните буџетски барања. Како резултат на тоа, вкупниот износ на буџетот значително се зголемил. Се очекувало администрацијата да продолжи да дејствува во овој стил до изборите за Домот на советниците во јули 2010 година, бидејќи таа (администрацијата) ќе можела да ја поддржи како економијата така и својата популарност со расфрлање пари. Меѓутоа, по изборите би требало нешто да се направи. Немало сомнеж дека демократите ќе ги добијат изборите бидејќи нивните противници од Либерално демократската партија сè уште не биле освестени од нивниот пораз во изборите за Долниот дом, одржани во август 2009 година.

Но, демократите се под голем притисок за модификација на нивните политики, а дотогаш фискалниот дефицит би достигнал алармантни размери.

При посетата на Германија и Соединетите Американски Држави, каде што авторот на трудот што го обработуваме во овој текст држел предавања, едно од бројните прашања што му ги поставувале слушателите било дали Јапонија ќе може да се справи со растечкото црвено салдо во јавните финансии и дали обврзниците на јапонската влада би можеле неочекувано да опаднат. Демократите можеби ќе се обидат да ги одржат ветувањата за благосостојба на системот, но сепак би морале да работат на балансирање на буџетот. Кога би се вратиле на методите на либералните демократи што се применувале пред доаѓањето на администрацијата на Куизуми, тоа би значело изготвувањето на буџетот да му го препуштат на Министерството за финансии. Фактички, внимателната анализа на нивниот високо профилиран буџет би покажала дека строгите аналитичари ги гледале само оние негови ставки што Министерството за финансии сакало да ги отфрли. Администрацијата на Хатојама ветила дека бирократија ќе ја зајакне со влада водена од политичари, за на крајот, владата да се потпира врз бирократијата. Ова, вели авторот на трудот, може јасно да се види по првите 80 дена од преземањето на власта.

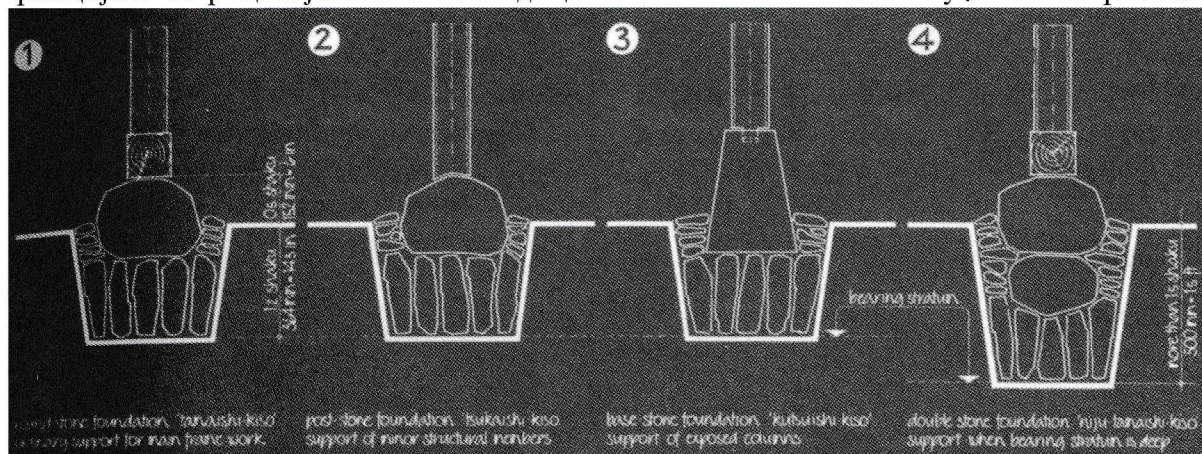
Меѓутоа, администрацијата на Хатојама не може туку така да се отстрани. Пример за тоа е француската влада на претседателот Митеран, кој ја презеде должноста во 1981 година. Митеран беше првиот француски претседател од Социјалистичката партија. Првиот мандат тој го започна со активности, гледајќи што направила Демократската партија на Јапонија. Почнал со програма за национализација на девет претпријатија кои заедно претставувале 17 проценти од бруто национал-

ниот производ на Франција и во една, дури поизненадувачка паралела, тој покренал иницијатива за ползата од централната влада по шемата за семејна рационализација. Имено, со цел да ги задоволи синдикатите, тој ја скратил работната недела. Политиките како оваа имаат предвидлив резултат, односно буџетските дефицити се дуваат како балони. Во првата година владините трошоци се зголемиле за повеќе од 30 проценти. Поголемиот фискален дефицит водел кон поголеми дефицити во тековната сметка на Франција. Тоа ја раздвижило инфлацијата. Набргу, земјата се соочила со сериозен проблем, борејќи се истовремено со инфлација и со рецесија. Како последица

Затоа, советот за Хатојама би бил да ги следи чекорите на Митеран. Ваквото сценарио е сосема разбирливо. Ако, наместо ова, Хатојама не успее да изврши промена на курсот, јавните финансии на Јапонија би можеле дури и да колабираат. Резултатот би бил птичја игра, со пазар и политички сили спротивставени едни спрема други, при што секој од нив би живеел со надеж дека другата страна прва ќе го промени курсот.

Сџекџар на големи давачки

Авторот на трудов изразува загриженост дека Јапонија би можела да стане држава на големи давачки. Црвеното мастило во буџетот за фискал-

Сондажни канали-јами за носечки диреци

од сето тоа настанала голема конфузија.

Се поставува прашањето, што направил Митеран? Во 1983 година направил голема промена во курсот на либералната насока. Објаснувајќи ѝ ги на јавноста активностите што ги презел, Митеран изјавил дека неговата влада има цел да направи сè што е потребно за доброто на европската интеграција. Во практиката ова значело откажување од јакнењето на системот за добросостојба, а давање приоритет на глобализацијата. Ова била сосема разбирлива насока, која на крајот му овозможила на Митерн долго да остане на власт, дури 14 години, вршејќи ја должноста претседател на Франција.

ната 2009 година (април 2009 - април 2010) изнесува околу 50 трилиони јени. Ако за затворање на буџетскиот дефицит се користи данокот на стоките за широка потрошувачка, тогаш тој треба да се зголеми за 20 до 25 процентни поени. Накратко, дури и сега, трошоците на владата на Јапонија стигнале на ниво што одговара на 25 проценти од данокот на стоките за широка потрошувачка. Ако на ова се додаде износот за детскиот додаток и се внесат државни средства во јавниот пензиски систем за поддршка на населението кое старее, данокот би можел дури и да се зголеми. Во скандинавскиот модел, со данокот на стоките за широка потрошувачка, на ниво од 25 проценти се финансираат здравствената заштита, образованието

и други слични трошоци и сите нив ги покрива државата. Јапонија останува држава со низок степен на благосостојба, а би станала и држава со навистина големи даноци доколку давачките за стоките за широка потрошувачка пораснат без соодветно да се зголемат бенефитите.

Критичарите често изјавуваат дека благосостојбата во Јапонија се влошила затоа што администрацијата на Куизуми ги скратила трошоците за социјална сигурност. Вистината е дека овие издатоци не биле намалени. Администрацијата на Куизуми сè што направила било забавување на нивното зголемување, ограничувајќи го растот на трошоците за социјално згрижување на 4 трилиони јени и ако ништо не се преземело, тие би пораснале на 5 трилиони јени. Дури, ако таков состав на трошоците не смеел да се допушти, Јапонија сосема сигурно би станала држава со големи даноци.

Се поставува прашањето, каков би бил резултатот од трансформација на Јапонија во земја со такво големо оданочување? Во таков случај би можело да се очекува егзодус на Японците во Австралија. Австралија сега има околу 21 милион жители, а планира до 2035 година нивниот број да изнесува околу 35 милиони, користејќи даночни олеснувања и слични мерки за привлекување богати или талентирани имигранти. Се зборува дека секој што располага со финансиски средства од 75 милиони јени може да добие трајна резидентна виза. Сонот за лесен живот во Перт или други градови во Австралија би бил многу атрактивен за голем број Японци.

Компаниите, исто така, би барале земји во кои би се преселиле каде што се плаќаат помали даноци. Корпоративната даночна стапка во Јапонија веќе е поголема од таа во дру-

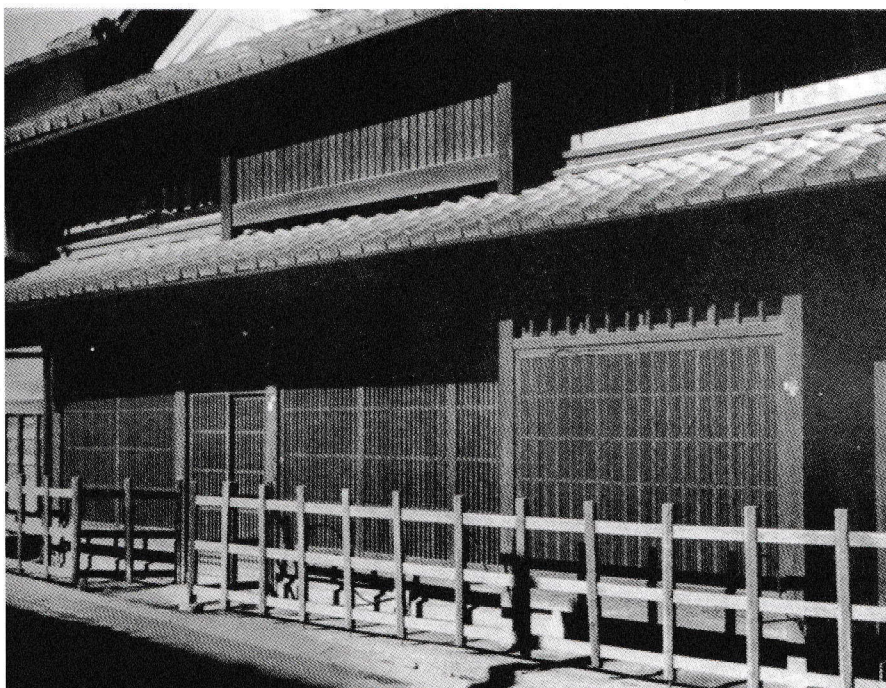
гите развиени земји, а профитите би пресушиле доколку даночната стапка и натаму расте. Акцијата на властите за зајакнување на прописите, на пример, за испраќање работници од агенциите за вработување, исто така, би ги натерало компаниите да се преселуваат во странство, а бидејќи и луѓето и бизнисите се селат, приходите од даноците и натаму би се намалувале. Се разбира, тоа што би останало се долговите и непродуктивните работници со што државата би колабирала.

Пај кон подобра иднина

Се разбира дека Јапонија може да тргне во подобра насока. Тоа што треба да се направи е да се имплементираат оние политики што другите земји ги прифатиле. Веројатно, најдобро би било да се почне со намалување на корпоративните даноци. Кога властите би објавиле дека Јапонија ги свела овие даноци на ниво на тие во Хонг Конг, тоа би ги привлечло странските работници и компании и на тој начин би се придонело за оживување на стопанските активности.

Постои мислење дека јапонските компании бликаат од профити, а работниците страдаат. Реалноста, меѓутоа, е дека профити нема. Ако се погледнат актуелните бројки ќе се види дека јапонските фирми имаат зачудувачки мали профитни стапки. На пример, продажбите на *Сони* и *Панасоник* заедно, се помали од тие на јужнокорејскиот *Самсунг Електроник*. Продажбите на *Нийон Стил* се половина од тие на *Arce-lor Mital*, најголемиот производител на челик во светот, чија главна дирекција е во Луксембург. Според тоа, јапонските водечки корпорации навистина не се толку јаки и не може да се каже дека се богати. Во однос на ова, штом компаниите не се јаки, приходите од даноците не можат да растат, а кога приходите од

даноците не растат тогаш не може да се обезбеди соодветна благосостојба. Се смета дека Шведска има најдобро заокружен систем на благосостојба во светот, но и покрај тоа, компаниите плаќаат даноци по најниски стапки во Европа. Токму тоа е причината што во Шведска се наоѓаат најконкурентните светски корпорации. Според авторот на трудот, Шведска

Изглед на фасади на јапонски куќи

и Соединетите Американски Држави имаат многу заедничко. Иако се разликуваат во системот на дистрибуцијата на доходот, тие две држави имаат таква стратегија на раст којашто дава најголем приоритет на зголемувањето на економската моќ, а и двете земји најголема важност даваат на јакнење на понудата. Кога *General Motors* објавиле дека ќе мора да го продадат шведскиот производител на автомобили *Сааб*, шведската влада глатко одбила да организира негов спас. Нејзиниот резон бил дека целото стопанство би страдало доколку таа поддржува слаба фирма. Ова е лекција што јапонската влада треба да ја научи за да знае како да постапи со несоодветната национална авиокомпанија *Japan Airlines*.

Конечно на крајот, неколку зборови и за политичкото сценарио што можеби некои ќе го сфатат како екстреман предлог. Ако се претпостави¹ дека од некоја причина премиерот Хатојама би бил присилен да подне-

се оставка и дека него би го наследил Озава Ичиро, поддржан од тронот извршител генерален секретар на Демократската партија на Јапонија, тогаш што би значело тоа за Јапонија?

Ако Озава има јасна визија за насоката во која треба да ја води земјата, сигурно е дека неговото лидерство би претставувало подобрување на владата што лута бидејќи нема контролна кула. Не е сосема сигурно дека Озава има таков план. Во 1993 година, тој своите мисли ги изнел во книгата *Nihon kai-zo kekaku* (*Визија за нова Јапонија*), но има изненадувачки големи разлики во тоа што го рекол тогаш и за позициите што ги изнесува сега. Авторот на овој труд го изнесува прашањето: дали Озава чека погоден момент, почитувајќи ги желбите на Социјалдемократската партија (еден од коалиционите партнери на Демократската партија на Јапонија) мислејќи прво да обезбеди победа на ДПЈ на изборите за Горниот дом во 2010, или можеби, тој просто е воден од желбата за победа во политичката игра? Одговорот ќе го донесе времето, а од него можеби зависи иднината на Јапонија.

Преземено од: JapanEcho/4 April 2010
Обработил, Круме Ефтимовски

² Оваа претпоставка се остварила, и под притисок на своите сопартиски на 4 јуни Хатојама поднесе оставка од функцијата премиер на Јапонија. Него го наследил Наото Кан, кој во својство на пратеник во Парламентот на Јапонија, во 1995 година престојувал во Република Македонија.

ВО ПРЕСРЕТ НА ЗИМСКИТЕ ФЕСТИВАЛИ ВО ЈАПОНИЈА

Ако мислите дека кога ќе дојде зима во Јапонија, треба да се биде дома и на топло, тоа не значи дека треба да биде и здодевно. Во јануари и февруари, ако се седи дома, се пропуштаат убавините на зимските фестивали по кои е позната Јапонија.

Еден од најпознатите фестивали е **Фестивалот на снегот** во Сапоро (**Sapporo snow festival**), кој се одржува во паркот Одори, од 1950-та година. Таа година на овој фестивал имало само шест статуи од снег, изработени од тамошните студенти. Првата масивна скулптура од снег била направена во 1955 година, а во 1972 година Сапоро бил домаќин на зимските олимписки игри, и со тоа Фестивалот на снегот преку медиумите станал интернационално познат. Во 1974 година, во Сапоро се одржал Интернационален натпревар за скулптури од снег, како дел од Фестивалот. На овој натпревар секоја година учествуваат претставници од сè повеќе земји, па дури и од оние земји во кои никогаш не паѓа снег. Овој најпознат и најголем настан по кој е познат Хокаидо се одржува во февруари и трае 7 дена. Тогаш околу 2 милиони луѓе доаѓаат да ги видат прекрасните статуи од снег и скулптурите од мраз. Овие статуи и скулптури го претвораат Сапоро во земја од соништата.

Камакура фестивалот, кој се одржува во префектурата Акита, во градот Јокоте во североисточна Јапонија, (**Yokote Kamakura Snow Hut Festival**) е познат по малите колипки од снег кои личат на игло и достигнуваат висина до 2 м. Во почетокот овој фестивал се одржувал во чест на богот Суијин, богот на водата и во секое игло имало олтар на кој луѓето му се молеле

на богот за успешни жетви, сигурност на семејството, заштита од пожари и академски успеси. Во минатото младите луѓе со застрашувачки маски на божества оделе по куќите и ги плашеле најмладите. Денес фестивалот е интересен за помалите деца кои седат на кебиња во иглата, кои се компактни и топли и служат како барови, мали музеи или пријатни места за фотограмирање. Децата на малечко шпоретче подготвуваат колачиња од ориз (**mochi**), загреваат и пијат ферментиран пијалак

од ориз (amazake) и овие работи им ги нудат на минувачите.

Фестивалот на мразот на езеро-

то Шикоцу (**Lake Shikotsu Ice Festival**) во Хокаидо се одржува од крајот на јануари до Денот на вљубените, 14-ти февруари. Пријавувањето на овој

фестивал е бесплатно, но храната и пијалациите се наплаќаат. Ноќе целото место е море од бои. Во тој амбиент чести се и венчавките на вљубените парови. Скулптурите од мраз, кои се различни: мали и големи, едноставни или со повеќе детали, се осветлени од различни светла. Изработката на скулптурите од мраз започнува во ноември, кога се местат металните конструкции за големите градби од мраз. Потоа кога паѓаат температурите, посебен систем

за распрскување, повлекува вода од езерото и формира слоеви од мраз на ледените градби не дозволувајќи им да се стопат. Исто така, интересна е и пештерата еднадвор обвиткана со мов, а со зелена обвивка одвнатре, испрска-на со водата од езерото.

Од 17-20 февруари, во префектурата Аомори, во градот Хачинохе се одржува фестивалот стар 800 години, којшто го најавува доаѓањето на пролетта (**Hachinohe Enburi Festival**). Учесниците на овој фестивал танцуваат и се молат за богата берба. Танцовачите, облечени во костими, со земјоделски алатки во рацете, ги имитират движењата на садење и берба на растенија (ориз) и други фармерски работи. Учесниците на фестивалот ги посетуваат светилиштата оставајќи подароци за побрзо пристигнување на пролетта.

Постојат уште многу фестивали во Јапонија кои се одржуваат во зима и ги мамат Јапонците да излезат од нивните топли домови. Оваа убавина не смее да се пропушти.

Подготвила: м-р Сања Аџаип

Извори:

<http://www.transparent.com/japanese/winter-festivals/>
<http://www.snowfes.com/english/>
<http://web-japan.org/atlas/festivals/fes04.html>
http://www.shift.jp.org/en/archives/2009/02/shikotsu-lake_ice_festival.html
<http://moundactivity.blogspot.com/2010/09/chitose-lake-shikotsu-ice-festival.html>
<http://www.misawajapan.com/festivals/enburi.htm>

САКАМ ДА ЗНАМ НЕШТО ЗА ЈАПОНСКИОТ ДОМ

Веднаш треба да се каже дека јапонскиот дом е многу променет во последните сто години, а таа промена рапидно се зголемила по Втората светска војна. Сепак, во некои селски средини сè уште постои традиционален јапонски дом, а извесен број од најкарактеристичните градски куќи за живеење, прогласени за споменици на старото градежништво, егзистираат благодарение на грижата на државата која ги заштитила со закон. Најкарактеристичните, а секако и најубавите примери, може да се видат во старата јапонска престолнина **Кјото**. Овој град, благодарение на големиот број зачувани примероци на старата традиционална архитектура, како и на мноштвото зачувани шинтоистички и будистички храмови, е меѓу првите градови во светот којшто е прогласен за споменик на културата и е запишан во листата на светското културно наследство. Добиениот статус на град ставен под заштита на светското културно наследство овозможува во Кјото и ден денес да се видат цели улици со стара градска архитектура. Покрај тоа, и во Јапонија, како и во повеќе земји во Европа, беа создадени етнопаркови за заштита на старото градежништво, особено во периодот од втората половина на 20 век. Имено, најкарактеристичните примероци од старото градежништво се демонтирани и пренесени во етнопарковите, а некои едноставно се изградени според документацијата со којашто се располагало, користејќи притоа материјали и начин на градба карактеристичен за епохите на кои тие објекти им припаѓале.

Најголемиот број од тие градби биле градени со употреба на дрвен ма-

теријал, различен по своите квалитети, со којшто изобилува Јапонија и со покриви од оризова слама или ќерамиди. Кога станува збор за покриви со оризова слама, тие од гледна точка на нивната функција и нивниот естетски изглед, се покажуваат како многу атрактивни. Но сепак, за нивното одржување бил потребен голем труд и често менување на оризовата слама, која бргу скапувала и покрај фактот што честопати дебелината на сламените кровови била поголема од 60-70 см. Сламените покриви на домовите, особено во градовите, биле заменуваани со ќерамиди.

Кошацу-греење

Кога станува збор за крововите покриени со ќерамиди треба да се каже дека територијата на Јапонија располага со висококвалитетна глина од која тие биле изработувани. Но, и покрај високиот квалитет на глината, таа не можела да ја издржи постојаната висока влажност на воздухот, присутна во најголемиот дел од годината. Со ќерамидите на покривите имало поголеми проблеми во приморските региони каде што влажниот воздух имал и одредена количина сол, која разорно делувала на глината, и покрај тоа што

таа била добро печена. Затоа, ќерамидите во најголем број случаи, морало да бидат заштитени со дебел слој глеѓ без кој тие бргу се распаѓале. Крововите со глеѓосани ќерамиди претставувале солидна замена на сламените, но од друга страна тие биле и најскапиот дел од градбата на една куќа. Креативните способности на јапонските ќерамидџии би се рекло дека биле неограничени. Низ изминатите векови биле создадени мноштво ќерамиди различни по облик, а некои со претензии на уметнички дела така што крововите на куќите се најатрактивниот и највпечатливиот дел од градбата. Освен основната функција да го штитат домот од дожд, снег и од честите силни ветрови што доаѓаат од морето и океанот, тие исто така имале улога да ја разубавуваат градбата, која најчесто има едноставни облици и фасади.

Собуени чевли пред куќниот праг

При градбата на јапонскиот дом, се разбира во зависност од климатските и почвените услови на регионот и локацијата на којашто се градел објектот, градителите биле принудени пред сè да обезбедат заштита на дрвото коешто требало да дојде во контакт со почвата. Најчесто подот бил подигнат за 60 до 75 см над местото каде што се градел домот со цел да се обезбеди струење на

воздухот под подот на домот, односно да се намали влагата која би доаѓала од почвата. Од тие причини бил создаден посебен метод за заштита на вертикално поставените носечки греди, кои инаку би трулеле и би се распаѓале со што би го довеле домот во опасност. Најприменуваниот начин за заштита на носечките греди, кои требало да бидат вкопани во почвата, бил правење јама со правоаголен или квадратен облик, со длабочина од околу 50-60 см. во којашто прво се ределе вертикално поставени камења, а потоа врз нив се местел друг поголем камен со улога на база врз која стапнувала гредата. Вака изградените јами со поголеми камења вертикално поставени, врз кои легнувал поголемиот камен блок - база, потоа биле покривани со поситни камења, на тој начин оформувајќи еден вид дренажен канал низ кој навлезена-

та вода од дождовите бргу се впивала во почвата. Се разбира, во праксата доаѓало до употреба на различни облици што ги добивал базичниот камен врз кој легнувала вертикалната греда. За локации кои во подлогата имале поголема влажност бил применуван нешто покомплициран метод. Во прв ред ископаната јама била двојно подлабока од претходната. На нејзиното дно првин се набивале дрвени колци, врз кои бил поставуван правоаголен блок од цврст камен. Врз тој хоризонтално

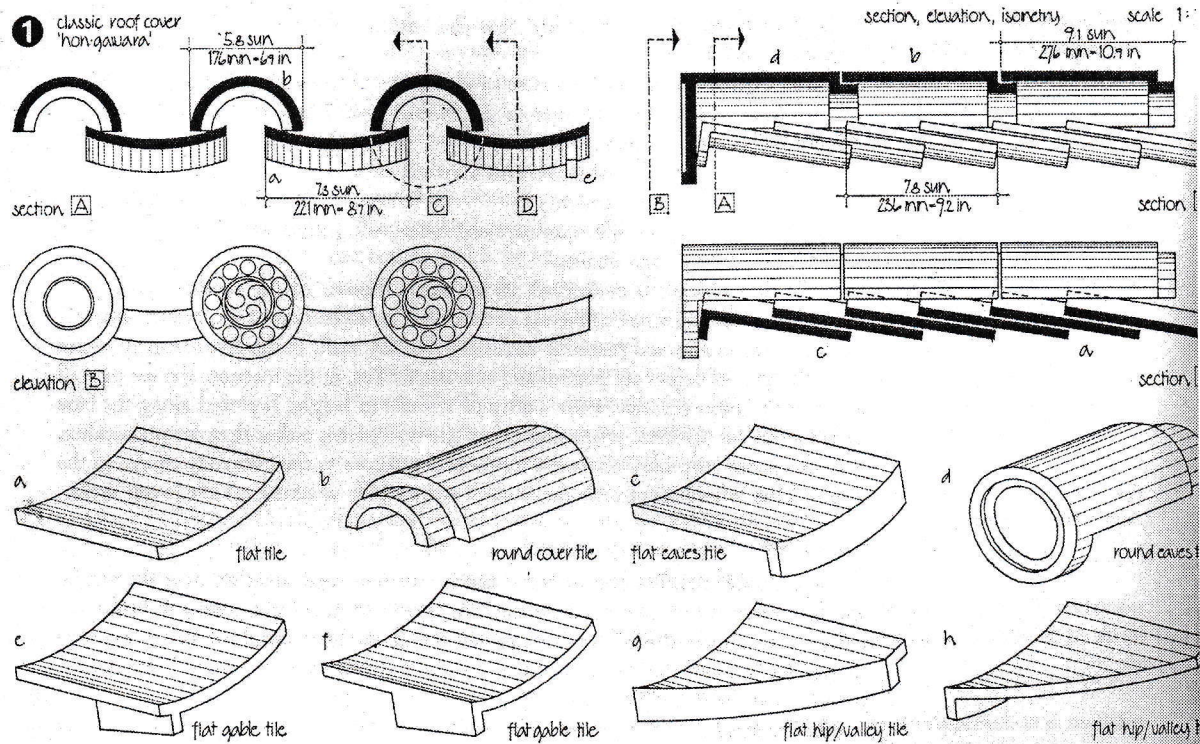
поставен блок, налегнувал друг ист таков блок, но вертикално поставен, за врз него повторно да дојде хоризонтално постеван блок кој ја има улогата на базис. Врз блокот-базис била поставувана вертикално поставената носечка греда. На тој начин биле обезбедувани носечките греди на новоизградениот објект од неминовната влага која би придонела за гниење на носечката кон-

Традиционална изгра

радба на јайонска кука

Разни видови ќерамиги

струкција со што би се предизвикало нестабилност на објектот.

Јапонските градители-дрводелци пронашле многу начини за спојување на гредите, често без употреба на метални клинцци. Таа техника достигнала совршенство во изградбата на големите будистички храмови и пагоди. Гледано во целина, јапонскиот дом, не само од естетска гледна точка, туку и по својата внатрешна функција бил пријатно место за живеење, особено што секогаш бил во тесна комуникација со околината, неразделно поврзан со градина којашто била задолжителна. Градината независно од тоа колку била просторно мала и ограничена, сепак на волшебен начин го проширувала просторот за живеење. Имено, сидовите на фасадите, особено оние свртени кон градината, можело да се отворат, односно да се подигнат како еден вид кепенци или да се поместат како врати на лизгање, овозможувајќи непречена комуникација помеѓу внатрешниот простор на куќата и просторот на градината. Бројните вакви примери покажуваат колку Јапонците, независно дали живееле во

селска или во градска средина, полагале на изгледот на својата градина, колку таа им значела во секојдневниот живот и колку труд вложувале во нејзиното одржување. Често пати странците, кои имаат можност да видат некоја од тие градини, непрестано се воодушевуваат не верувајќи што сè може да се засади и да се негува во градина, којашто во најголем број случаи не е поголема од неколку квадратни метри.

Летото во Јапонија е топло, но значително повлажно отколку кај нас во Македонија. Затоа градителите водат сметка во внатрешниот простор на куќата да има можност за провев. Собите се одделени со врати на лизгање и со прозорци. Но, тие врати и прозорци можело да се отстранат, па од две соби да се добие една поголема.

Во традиционалните домови, влезот (генкан), ходникот и кујната имаат дрвени подови прекриени со плетени рогозини (татами). Кога се влегува во јапонски дом, се собуваат чевлите и се носат влечки, а кога се влегува во спалната соба тогаш се собуваат и влечките и се оставаат во

ходникот. Јапонците спијат главно на душеци исполнети со памук, наречени футон. Душеците коишто се користат кај нас, а се нарекуваат јоги-душеци, немаат никаква врска со јапонскиот футон. Јапонскиот футон е мек душек и не е подебел од 5-6 см. На него веќе има чаршав и по употребата тој едноставно се свиткува во ролна и се сместува во плакар што е вграден во еден од дрвените сидови. Во старата македонска кука, во собите имало вакви плакари (мусандри) со потполно иста функција. По сместувањето на душекот во плакарот, собата во текот на денот можело да се користи и како дневна соба или трпезарија.

Многу интересен е проблемот со загревањето на собите, односно на куќата, во доцната есен и зимскиот период. Со исклучок на островот Хокаидо, каде што зимите се многу студени, а снегот честопати се напластува и во наноси од 2 или 3 метри, во другите делови на Јапонија, собите, односно куќата, се загревале само кога за тоа имало голема потреба. Традиционалниот и најпрактичен начин на загревање, а воедно и најекономичен, се нарекува котацу (ксалси).

Ксалси-загревањето се состои од неколку елементи. Во средината на собата се поставува ниска маса со правоаголен, квадратен или тркалезен облик. Масата се состои од три дела: ногарки и две дрвени плочи еднакви по димензија. Врз долната плоча, се нафрла дебела покривка којашто е многу поголема и поширока од масата. Врз неа се поставува вториот дел, односно втората плоча, со иста големина како предходната. Од средновековието, па сè до времето кога се појавува електриката, семејството седнувало со скрстени нозе до масата, врз посебни пернички наречени забутон (такигоп), покривајќи ги нозете и дел од телото со дебелиот покривач. Во врска со ова загревање, искажани се мислења, дека во одредени

семејства, во најстудените денови, во огништето каде што се подготвувала храната, се ределе по неколку помали и поголеми камења кои така загреани се подметнувале под масата, затоплувајќи го просторот под покривката. Во епохата кога веќе имало струја, под масата бил монтиран електричен апарат за греење, кој се вклучувал само кога членовите на семејството биле седнати околу масата.

Јапонските домови имаат посебни бањи за редовно одржување на хигиената. Бањите претставуваат посебни простории кои се одделени од тоалетите, што значи дека просторот на бањата е наменет само за бањање (офу-ро). Кадата е правоаголна и се полни со топла вода. Пред да се влезе во неа, седнат на столче кое е поставено до кадата, членот на семејството се мие со сапун. Би се рекло дека и овде е присутна неверојатната смисла за економичност, бидејќи во кадата се влегувало чист за потоа во истата вода да може да се бањаат и другите членови на семејството.

Островските земји, како што е Јапонија, но и Англија на пример, се сиромашни со вода за пиење па затоа со векови имаат развиено чувство за рационално користење на водата за пиење. Споредено со нив некои земји во Европа, а особено на Балканот, се однесуваат неодговорно и нерационално со водата за пиење. Така на пример, кај нас во Македонија честопати за бањање на еден член од семејството се користат енормни количини вода. Се разбира, статистичките податоци покажуваат дека еден ден и на ова домаќинско балканско бањање ќе му дојде крајот, па затоа навреме треба да се преземат мерки за постепено менување на навиките и злоупотребата на водата.

(Продолжува)
д-р Коста Балабанов

ТРАДИЦИОНАЛНИ ГОДИШНИ НАСТАНИ ВО ЈАПОНИЈА

Заедно со порастот на јапонската економска моќ, расте и бројот на странските гости, деловни партнери и студенти во Јапонија. Ова е барометар за зголеменото внимание кон една од водечките економски нации во светот. Секој од овие посетители, кои потекнуваат од различни култури, се обидуваат преку своите сознанија и животни искуства да судат за јапонската култура и за Јапонците. За да се спречи некакво недоразбирање или културен судир, потребно е да се објасни системот на вредности и начинот на размислување на Јапонците. Еден пример за таков проблем се потешкотиите на кои наидуваат христијаните и муслиманите при нивното настојување да го разберат односот на Јапонците кон религиите.

Типичниот Јапонец оди во Шинто храмот да се моли за среќа во животот, неговата свадба можеби ќе ја направи во христијанска црква, а наспроти сето ова неговиот погреб можеби ќе се одржи со будистичка церемонија. Откако некој странец ќе го дознае ова ќе си помисли дека Јапонците се несериозни кон религијата. Ова особено е несфатливо за луѓето кои израснале во монотеистичка култура во којашто Господ неспорно е еден и возвишен. Меѓутоа, религиозната традиција во Јапонија е политеистичка. За Јапонците во ваквиот став нема ништо недоследно и тие не мислат дека се несериозни кон религијата. Во контекст на ова можеме да кажеме дека Јапонците веруваат во коегзистенција на повеќе богови. Овој став на Јапонците има длабоки корени во древното минато кога било природно слабиот да го респектира посилен и да му се покорува. Поради тоа, ова не е никакво изненадување, туку напротив природно е да се очекува Јапонците да обожуваат повеќе од еден бог. Секогаш постои погрешно сфаќање за ова

бидејќи странците не ги знаат деталите од јапонската религиозна традиција.

Во настојувањата на Јапонија да се интегрира во меѓународната заедница, потребно е да се направат посуптилни напори за да им се објасни на странците јапонската култура. Обичаите развиени во долг временски период ја покажуваат духовноста и односот на луѓето. Може да се рече дека годишните настани се клучни за разбирање на јапонската култура.

Во секоја култура има ритуали, фестивали и церемонии што се повторуваат секоја година. Овие настани, меѓу кои многу од нив имаат религиски карактер, го изразуваат карактерот на сезоната и длабоко проникнуваат во начинот на живот на луѓето. И покрај тоа што овие настани понекогаш се набљудуваат без подлабоко размислување за нивното значење, сепак тие на префинет начин го покажуваат посебниот карактер и филозофијата на луѓето. Без преувеличување може да се рече дека познавањето на позадината на овие настани е од есенцијално значење за разбирањето на културата.

И покрај тоа што Јапонија трпи големи надворешни културни влијанија, сепак овие влијанија не го прекинаа континуитетот на културната традиција. Јапонија на типичен начин ги модифицираше странските културни влијанија и ги адаптираше на начин кој не дозволуваше тие да се судрат со суштината на оригиналната природа на културата. Врз основа на ваков тип на асимилација, елементарниот карактер на јапонската култура со векови остана виртуелно непроменет. Една од основните карактеристики на јапонската културна традиција е нејзината голема должина. Поради оваа долга традиција, многу настани во јапонскиот кален-

дар датираат многу одамна, дури од почетоците на пишаната историја.

Тенно или Имјерајор

Досега многу често се поставувало прашањето дали зборот „имјерајор“ е соодветен термин кој се однесува на номиналниот водач на јапонското општество. Во јапонскиот јазик тој се означува со зборот „tenno“, меѓутоа тој се разликува од јапонскиот збор „kotei“ што значи император. Основната функција на „tenno“ е поблиска до онаа на врховниот свештеник одговорен за извршување на религиозните церемонии наменети за добивање милост од боговите, отколку на политички водач. Затоа тој е опишан како наследен врховен свештеник на традиционалната јапонска религија. Иако за време на долгата јапонска историја, „tenno“ беше нешто повеќе од номинален политички водач, сепак имаше времиња кога тој имаше апсолутна власт. Низ долгата историја полна со политички преврати изгледа дека „tenno“ често пати не бил функционален владар.

Лунарен календар

Во минатите векови Јапонија го употребувала кинескиот лунарен календар и во тој период се воведени многу традиционални празници. Во 1873 година Јапонија го прифатила меѓународно признатиот грегоријански календар според којшто годината почнува порано во сезонскиот циклус. Кога календарот бил променет сезонскиот циклус на одржување на настаните се поместил согласно почетокот на новата година.

Употребата на лунарниот календар, кој води потекло од Кина, има долга историја на Ориентот, вклучувајќи ја и Јапонија. Затоа овој календар често пати се вика „Кинески лунарен календар“. Меѓутоа, за да се избегне конфузијата кај странците овој календар се нарекува „лунарен календар“. Што се однесува до кинескиот лунарен кален-

дар, којшто честопати се нарекува лунарен календар, мораме да напоменеме дека стриктно гледано тој е комбинација од двата календара, односно од лунарниот и од сончевиот циклус.

Многу од јапонските фестивали почнуваат рано како пролетни фестивали на кои луѓето му се молат на бога да им обезбеди добра жетва, додека на есенските фестивали се молат за добар род, односно на летните фестивали за истерување на злото, кое е повод за различни епидемии.

Јануари (Mutsuki)

Старото јапонско име за првиот месец во годината е „Mutsuki“ што означува месец кога семето од оризот се става во вода за да се добијат никулци кои подоцна ќе се пресадат.

Јапонците традиционално новата година ја доведуваат во врска со пролетта. Објаснувањето го наоѓаме во тоа што порано Јапонците го употребувале лунарниот календар според кој новата година доаѓала во сезонски циклус кога уште било студено, но во кој со оглед на бројот на часовите со дневна светлина би требало да биде во почетокот на пролетта. Во грегоријанскиот календар новата година доаѓа во почетокот на зимата кога денот почнува да расте, односно кога почнува долгодневницата, но и кога сè уште е многу студено.

1 јануари – Нова година (Gantan)

Нова година е многу важен празник во Јапонија и се слави како и во западните земји.

За време на овој празник богот на новата година, кој исто така е и бог на семето, кажува дека ќе дојде во секоја јапонска кука и ќе се погрижи да има богата жетва во годината што доаѓа. Во подготовките за доаѓање на овој бог куќата темелно се чисти (*sú-suharai*) и се декорира со гранки од бор и бамбус, наречени *kodomatsu*, како и со јаже од слама познато како *shimenawa*.

Прослава на јапонски традиционален празник

Susuharai потекнува од периодот Едо од јапонската историја, кој завршил пред еден век. Почнувајќи од Едо-периодот и продолжувајќи до периодот Taisho, 13 декември е ден одреден за *susuharai*, односно за темелно чистење на домот и на просторот околу него со цел сè да биде чисто кога ќе дојде богот на новата година. Денес чистењето не е толку темелно како што било порано, но сепак традицијата продолжува. Боровите гранки се вклучени во декорацијата *kadomatsu*, бидејќи борот се сметал за свето дрвото. Ова дрво во античките времиња се поврзувало со доаѓањето на боговите, а денес со доаѓање на богот на новата година.

Shimenawa е јаже од слама кое се поврзува со церемонијата за истерување на ѓаволот. Со него се чисти и пошироката околина околу куќата. Се верува дека овој обичај потекнува од далечниот антички период. Домовите обично прават *shimenawa* пред нова година со што се дава на знаење дека сè е подготвено за да се отпочне со *kadomatsu*. Храмовите обично прават *shimenawa*

за луѓето кои сакаат да бидат чисти цела година. *Shimenawa* се изведува во разни форми во зависност од регионот во кој се изведува.

Покрај чистењето на куќата се подготвува и храна која потоа му се нуди на богот на новата година во специјално место во домот наменето за тоа кое се нарекува *tokonoma*. Во куќите изградени во јапонски стил *tokonoma* е мал возвишен дел од собата за прием на гости кој уметниците го изработуваат од материјали што им се на располагање. Таму се излагаат цртежи, калиграфии и други уметнички изработки. Храната која се нуди во *tokonoma* содржи колачиња од ориз (*mochi*) и слични кнедли, кои се вкусни за јадење, како и специјална храна за нова година наречена *osechiryori*. Белите оризови колачиња во *tokonoma* се аранжирани така што се ставаат едно над друго, со тоа што најмалите се на дното, а најголемите на врвот. Изложувањето на понудата е знак дека богот на новата година е присутен.

Osechiryori вклучува разни форми на храна која се подготвува од косте-

ни, јајца, компир, икра од харинга, мали рипчиња и грав и му се принесува на богот на новата година на крајот на декември, а потоа се јаде. Храната изложена во *osechiryori* има симболично значење, така на пример луѓето икрата од харинга ја јадат со надеж дека ќе имаат големо потомство, кое пак е претставено со голем број мали рипчиња. Црниот грав се смета како средство за истерување на демоните. Жолтеникавите костени асоцираат на злато и го симболизираат здравјето. *Osechiryori* е древен јапонски обичај.

1-7 јануари - Нова година и новогодишни празници (*Gantan and Matsunouchi*)

Нова година е првиот ден од седумте денови на новогодишните празници. Овој период се нарекува *matsunouchi*. Зборот *matsu* означува борово дрво и се однесува на *kadomatsu* декорацијата со бор и бамбус, кои обично се отстрануваат на седми јануари, а понекогаш и порано.

Прославата за Новата година се прави на 1 јануари и се вика *oshogatsu*, што во слободен превод значи „голем новогодишен ден“. Покрај ова постои и „помал новогодишен ден“ кој се слави на 15 јануари.

Matsunouchi е време за *hatsumode*, односно за прва посета во годината на некој храм или светилиште. Луѓето се облечени во најдобрата облека за да измолат среќа во годината што доаѓа. Некои луѓе преферираат оваа посета да ја направат на полноќ кога во прочуените храмови и светилишта е голема гужва.

Ритуалот кој се изведува во светилиштата е следен:

1. Церемонијалот за чистење се изведува на определено место во светилиштето, кое се нарекува *chozu-ya*. Водата за миење се зема со голема лажица, прво со левата рака, а потоа со десната. Потоа со лажицата се зема

вода уште еднаш, но сега само со левата рака и се плакне устата.

2. Обожувателот тргнува напред кон влезот на светото место и оди на местото предвидено за жртви и дарови. Внатрешноста на светото место е наменето само за богот на храмот и на обожавателите не им е дозволено да влезат.

3. Со десната рака се отчукува три пати со своното, кое е обесено на јаже. Целта на овој ритуал е да се повика силата на бога.

4. Соочувајќи се со внатрешноста на светилиштето, обожавателите се поклонуваат два пати, потоа два пати плеснуваат со рацете и на крајот се поклопуваат уште еднаш.

Новогодишните празници се прославуваат со вино од ориз (*sake*), кое се нарекува *toso*. Оригиналното *toso* било правено од благородниците како напиток за добро здравје и долг живот, а се подготвувало со додавање прав од традиционални кинески лекови во виното *sake*. Обичајот за пиење *toso* се раширил и меѓу обичните луѓе. Церемонијата предвидува најпрво младите луѓе да пијат *toso* и тоа свртени кон исток. Постои непотврдена теорија дека овој обичај е воведен од кинеските лекари од династијата Танг кои *toso* го употребувале како лек против настика. Има многу луѓе кои денес пијат обично *sake* наместо *toso*. По пиењето *toso* се јаде *osechiryori* за да се почести богот на новата година.

За време на новогодишните празници на децата обично им се даваат пари како подарок. Исто така, постои обичај членовите од фамилијата и слугите да се послужат со колачиња од ориз. Постои мислење дека во овие колачи се наоѓа духот на богот на новата година и дека со јадењето на овие колачи се добива и благословот од богот. Во минатото постоел обичај (*nenshi*) кој превидувал по новогодишното јадење на колачите да се посетат роднините и пријателите.

Денес наместо тоа се испраќаат визиткарти.

Седми јануари – фестивал на седумтее растенија или ден на човештвото (Nanakusa no Sekku, Jinjitsu)

Седми јануари е последниот ден од новогодишните празници, познат како седмиот новогодишен ден кој се смета за специјален ден и се нарекува *go sekku*, а потекнува од Кина. Согласно кинеската традиција ова е ден за посакување среќа.

Утрото на овој ден се јаде пориц (каша со ориз, наречена *nanakusagayu*) во која се додадени седум вида растенија за да се биде здрав, односно наредната година да мине без болести. Ова јадење, исто така помага за побрзо варење на обилната храна што се јаде за време на празникот.

Подготвувањето на овој пориц со растенија потекнува од Кина, а во Јапонија е донесен пред 1200 години, односно за време на периодот Хеиан. Во тоа време снабдувањето со зеленчук за време на зимата било многу отежнато, но со првите знаци на пролетта, време кога повеќе или помалку се прославувала новата година, новите никулци од растенијата излагале на површината и можеле да се јадат за зајакнување на телото.

11 јануари – (Kagamibiraki)

На овој ден, оризовите колачиња, кои биле употребени при прославувањето на новата година, се ставаат во супа наречена *zoni* или пак во супа од грав наречена *shiruko*. Ова се прави поради тоа што оризовите колачиња, кои биле понудени на богот на новата година, се сметаат за несоодветни за сечење или јадење. Овие колачиња се нарекуваат

Фестивалски свечени игри

kagamibiraki, збор кој е формиран од зборовите *mochi* (колаче од ориз) и *kagami* (огледало). Овде зборот огледало традиционално има религиско значење, бидејќи се сметало дека богот живее во него. Заради тоа во верските церемонии тие се употребуваат во близина на огледало. Од тие причини колачињата од ориз се сметаат за најсоодветни за да му бидат понудени на богот на новата година, кој исто така е и бог на семето.

Со ова и формално завршува сезоната на новогодишните празници.

15 јануари- Ден на полнолетноста (Seijin no Hi)

Церемонијата за денот на полнолетноста (*Seijinshiki*) е национален празник, а го слават оние кои станале полнолетни, односно наполниле 20 години. Оваа церемонија потекнува од кинеската церемонија за момчиња, а во

Јапонија дошла при крајот на шестиот век. Момчињата кои полнат 20 години почнуваат да ја чешлаат својата коса на различен начин и почнуваат да носат посебен вид шешири и различна облека како симбол на влегувањето во светот на возрасните. Во тоа време полнолетноста кај момчињата почнувала во петнаесеттата година, а за девојчињата во тринаесеттата година. Овој ден станал национален празник по Втората светска војна. Церемонијата, на која и момчињата и девојчињата носат убава облека, се изведува под спозорство на локалните власти и компании со цел да се покаже свесноста и важноста од постигнувањето на полнолетноста.

15. јануари- Мала нова година (Koshogatsu)

Овој ден произлегува од компликациите кои се јавуваат поради употребата на неколку различни календари. Влијанието на овие календари сè уште може да се сретне во јапонските традиции. Најпрво лунарниот календар го употребувале јапонските службеници. Потоа следува лунарниот календар, кој го употребувала кинеската династија Tang, а во Јапонија се појавил во седмиот век, и на крајот се употребувал грегоријанскиот календар од западните земји кој бил преземен во 1873 година. Во стариот јапонски лунарен календар секој месец почнувал со полна месечина, додека пак во кинескиот лунарен календар полната месечина се појавува во средината на месецот. Меѓутоа, и по воведувањето на кинескиот лунарен календар, останал обичајот почетокот на новата година да се слави со појавата на полната месечина. Поради тоа денес постојат два обичаја за прославување на новата година и тоа едниот на почетокот на јануари (*Oshogatsu*), а вториот во средината на јануари (*Koshogatsu*). Иако со воведувањето на грегоријанскиот календар почетокот на

месецот не се поврзувал со месечевите мени, сепак традицијата се одржала до денес, како обележје на календарот кој се употребувал пред 14 векови. Денес примарната прослава на новата година се случува на 1 јануари.

Според старата традиција, на 15 јануари (*Koshogatsu*) се јаде посебно јадење (*Kagamimochi*), кое се состои од пориц од ориз и од грав, а потоа се моли богот да даде добра среќа и добра жетва во новата година. Гравот во ова јадење се додава како превентива од болест, бидејќи демоните кои ги предизвикуваат болестите рекле дека не сакаат да јадат грав. Ова е една од многуте традиционални начини на истерување на ѓаволот и еден од индивидуалните начини за чистење на гревовите.

Поради овие традиционални причини Големата нова година која се слави на 1 јануари се нарекува „Машка нова година“, додека Малата нова година се нарекува „Женска нова година“. Според тоа подготовките за прославата на 1 јануари ги вршат жените, додека пак за прославата на 15 јануари мажите ја готват традиционалната вечера, а жените следниот ден облечени во најдобрата облека одат во храмовите и светилиштата.

Исто така, постои уште еден празник кој се поврзува со лунарната нова година и се слави на почетокот на февруари или на крајот на јануари. Овој празник се нарекува *Rissgun Shogatsu* и се поврзува единствено со позицијата на сонцето, а одговара на завршетокот на лунарната нова година.

(Продолжува)

Подготвил
д-р. Сергеј Милошевски

Извор: Fumiko Shiratori & John Porter
Tradicional Annual Events in Japan
ISBN4-88066-002-7 C0039

ПРОЛЕТ ВО ЈАПОНИЈА

Ако се прашувате кое е најубавото годишно време да се посети Јапонија, тогаш, без двоумење, одговорот е пролет, време на експлозија од бои и опојни мириси од цвеќиња што го обележуваат секој март во годината. Се разбира, во Јапонија може да се ужива и во јануари, кога снежните и ледени скулптури на Хокаидо ве оставаат без здив.

Сепак пролетта се поврзува со патувањето на црешите, кога нежно розовите цветови на црешите ги ублажуваат строгите линии на куќите што упорно се редат една по друга. Во градовите со часови може да се шета низ улици со „вклетшени“ куќи, паркови, покрај училишта и долж реките и секаде да се биде придружен од дрворедите од цреши кои се подготвуваат за патување или се во полн цут.

Јапонците се идентификуваат и се препознаваат себеси како големи љубители на природата. Но, знаејќи го ова се наметнува прашањето: како најголемиот број од популацијата во Јапонија живее во метрополи со милиони жители, каде што секое делче населена земја што не е искористено за производство на ориз или за голф-терени е искористено за станбени објекти?

Одговорот е едноставен: во Јапонија на единствен и своевиден начин се ужива во сè што ѝ припаѓа на природата, но со посебен акцент на најубавото годишно време – пролетта.

Ако се одлучите за посета на Јапонија во пролет, од полза можат да ви бидат следните два збора: **sakura** (расцутена цреша) и **hanami** (hana - цвеќе, mi-гледа). Бидејќи разгледувањето на расцутените дрвја е доживување само по себе.

На некои едукативни сајтови за Јапонија се опишува како Јапонците уживаат во разгледувањето на расцутените црешови дрвја. Тие застануваат под дрвото и ги набљудуваат расцутените црешови цветови или застанувајќи подалеку го набљудуваат дрвото во целина. Вистинските вљубеници во пролетта настојуваат секој викенд, во парковите или долж реките, да пронајдат убаво место под расцутените крошни на црешовите дрвја и таму се стационираат со семејството или со пријателите за да уживаат во разбудената природа.

За жал, уживањето не трае долго: периодот од кога дрвото ќе ги

рашири своите цветови, до моментот кога цветовите ќе паднат од гранките на земја трае само една до две недели. По овој период, во многу делови од Јапонија настапува топло, спарно и влажно време кое ги потсетува Японците да започнат да се подготвуваат за доаѓањето на новата зима.

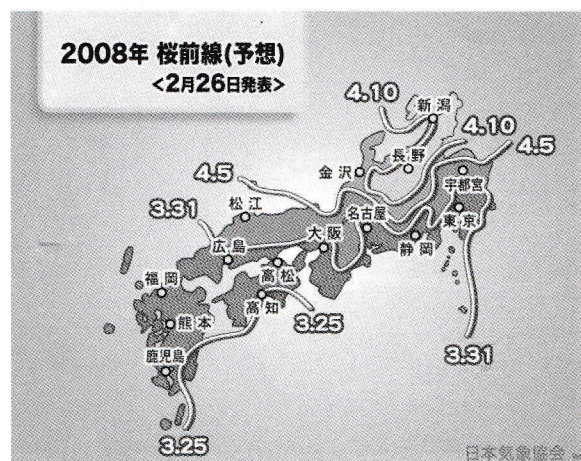
Што значи цуџењето на црешиите за Јапонциите?

Првиот „hanami“ е одржан во седмиот век. Тогаш, според „hanami“ како верски обред, кој се одржувал во определен ден од годината, односно според цутењето на црешите, се прогнозираше успешноста на жетвата што следувала. Богатите раскошни цветови симболично укажувале на богата и обилна жетва на ориз, што побогатите слоеви на народот го прославувале со гозби под расцутените крошни на дрвјата. Се одржувале забави на кои жените носеле кимона со впечатливи бои. Кон крајот на седумнаесеттиот век hanami, како празник, станува попу-

ларен и кај работничката класа. Денес, овие одбележувања на hanami се во вид на пикници.

Денес hanami во Јапонија има големо комерцијално значење. Во средината на месец март сè е во знакот на hanami: чоколадите, лименките пиво, облеката... сè е во розова боја. Тешко е да се најде на продавница којашто во овој период не ја пропагира розовата боја.

Исто така и медиумите поткликнуваат пред оваа пролетна „манија“. Познати се sakura временските прогнози, во коишто со розови точки се маркира мапата на Јапонија и кои можат да се забележат и на телевизијата и во весниците. На тој начин се обележани местата каде што е дојден крајот на зимата и цутењето на црешите е во тек. Врз основа на овие извештаи се планираат hanami-забавите. Sakura грозницата ја погодува целата нација.

Цутењето на црешите силно е вгнездено во животот на Японците и често се чувствува во секојдневниот живот. Називот sakura се јавува во многу имиња. Често пати кога треба да се даде име на новороденче, се прави напор во името да се вгради примеса од зборот sakura. Некои девојчиња и го носат името Sakura. Првата стихотворба која децата ја учат се вика: „Sakura, saura“. Мотив на рацутена цреша се наоѓа и на опачината на кованицата од 100 јени.

Празнични иџри во чест на цуџењето на сакурајџа

Цуџењето на црешите е првиот знак дека зимата е на заминување и дека пролетта е поблиску од кога и да е. Поради тоа на оваа природна појава се посветува големо внимание и се исчекува со нетрпение. Ова можеби не важи за југот на земјата, каде што се случува мирисот на цветовите од цреши да се почувствува уште во јануари. Но, бидејќи „фронтот“ на цуџење се придвижува кон север, целата нација станува опиена од мирисот на цветовите од црешите.

Во екот на цуџењето на овие цветови, во многу јапонски градови традиционално се одржуваат фестивали на цуџење на црешите. Тогаш парада од деца што музицираат, и од возрасни облечени како самураи, привлекуваат мнозинство посетители. Но, и сите што не учествуваат во парадите, задолжително застануваат да ги видат и да ги поздрават овие весели луѓе. Сите посетители имаат насмевка на лицата што зборува дека добро се за-

бавуваат. Парадите завршуваат околу локалните палати, каде што за посетителите се подготвуваат трпези со храна. Најчесто се јадат sakura mochi, сакура-колачи од ориз и слатка смеса од црвен грав обвиткан во листови од цреши. Самураите, кои галопираат на коњи, приоѓаат кон насобраните посетители, а групи од танцовачи и играчи ја забавуваат публиката. Сè е направено така што секој од посетителите се враќа дома со насмевка на лицето. Овој фестивал не е единствениот начин за забава при посета на Јапонија во пролет. Постојат бројни можности да се излезе на улица и да се почувствуваат и другите бројни убавини на оваа земја каде што сè е во духот на традицијата, но сепак, не постои поидеална опција од таа да се запознае Јапонија во екот на цуџењето на црешите.

Подготвила:
д-р Јелена Димитријевиќ

Извор: www.printfriendly.com

ЗАНИМЛИВОСТИ ОД ЈАПОНИЈА

ДИСКЕТИТЕ ЗАМИНУВААТ ВО ИСТОРИЈАТА

Неодамна *Сони* објави кусо соопштение каде што се наведува дека во март 2011 година ќе престанат со продажба на традиционалните 3,5 инчни флопи дискети во Јапонија и во целиот свет. Ова не важи за Индија, каде што дискетите престанаа да ги продаваат уште во март годинава, бидејќи една година претходно (во 2009 год.) престанаа со производството на дискети кај своите произведувачи. Другите водечки произведувачи на дискети веќе целосно ги повлекоа од пазарот своите производи со што практично се означува крајот на речиси тридецетиската историја на овие типови дискети, кои во голема мерка му помогнаа на *Сони* во напредувањето.

Флопи-дискетите од 3,5 инчи *Сони* ги претстави во 1981 година, а во Јапонија започнаа да се продаваат во 1983 година. Продажбата во оваа земја достигна врв кон 2000 година, кога беа продадени околу 47 милиони парчиња по што започна постојан пад, така што во 2009 година се продале само околу 8,5 милиони. Една година предходно *Сони* држеше околу 40% од светскиот пазар на дискети, а во Јапонија во последната година неговиот удел на пазарот е околу 70%. Како главна причина за прекин на производството на дискетите наведен е падот на интересот и ширењето на другите медиуми за зачувување како CD-то, DVD дискетите и USB мемориите.

Јапонците ќе си легнуваат порано за да ги намалат штејните емисии

Домаќинствата во Јапонија беа повикани да си легнуваат еден час порано од нормалното за да помогнат во справувањето со климатските промени, пишува британскиот таблоид „Дејли телеграф“.

Јапонската влада започна кампања, за да ги насочи луѓето да си легнуваат еден час порано и да стануваат еден час порано, со што ќе помогнат во ограничувањето на штетните емисии од јаглородиоксидот. Кампањата „Утрински предизвик“, претставена од Министерството за животна средина, се базира на претпоставките дека замената на ноќната енергија со еден час сончева светлина може значително да ги намали последиците од глобалното затоплување.

Типично јапонско семејство може да ги намали емисиите со 85 килограми годишно, ако секој си легнува и станува еден час порано.

„Многу Јапонци користат електрична енергија во текот на ноќта, гледајќи телевизija цела ноќ“, рече портпаролот на Министерството за животна средина. Ова е последната иницијатива на јапонското Министерство за животна средина за борба против климатските промени.

Опасност од циновски медузи

Јапонски риболовен брод, тежок десет тони се превртел и потонал додека екипажот на палубата се обидува да извлече мрежа со десетина циновски медузи наречени **Nomura**, кои можат да пораснат и до 2 метра со тежина до 200 килограми.

Розовите медузи последните години ги окупирале Кина и Кореја, но се чини дека и Јапонија нема да биде поштедена, особено поради временските услови кои се идеални за нивна репродукција.

На северот на Јапонија, рибарите губат и до 80% од приходите бидејќи **Nomura** медузите ги трујат рибите што се наоѓаат во нивна близина.

Рибарскиот брод „Дисан Шиншо“ потонал и покрај мирното море.

Тричлениот екипаж паднал во морето, но бил спасен од рибари од друг брод што се наоѓал во близина.

Јагниња наместио пудлици

Околу 2000 јагниња од Австрија и Британија се продадени во Јапонија како пудлици, пишува австралиската новинска агенција ААР.

Фирмата „Poodles as Pets“, преку својата експозитура во јапонскиот град Сапоро, продавала јагниња по цена од 1600 австралиски долари, или 900 евра, рекламирајќи ги како пудлици. Оваа цена е двапати пониска од цената за вистинските пудлици во Јапонија, кои слично на некои други видови мали кучиња имаат улога не само на миленик, туку и на модерен детаљ и затоа се многу популарни меѓу младите жени од урбаните средини.

Измамата е откриена по приказната на филмската глумица Маико Кавамаки во една ТВ емисија. Имено, нејзината пудлица не сакала да лае и да јаде храна за кучиња, па побарала совет од ветеринар кој и кажал дека станува збор за овца, а не за куче.

По таа емисија полицијата добила неколку стотици повици од жени кои се посомневале дека нивниот миленик не е тоа што мислеле. Јапонската полиција проценува дека околу 2000 граѓани се измамани, благодарение на фактот што овците се многу ретки во Јапонија, па повеќето Јапонци никогаш не ги виделе.

Повеќе од 40.000 Јапонци имаат над 100 години

Повеќе од 40.000 луѓе во Јапонија се на возраст од 100 или повеќе години, што е за десет проценти повеќе отколку минатата година, се вели во анализа на Министерството за здравство на Јапонија.

Од вкупно 40.399 стогодишници, 87% се жени, соопшти Министерството. Во 1998 година таа бројка била 10.000 луѓе. За само две години бројката на лица кои имаат 100 години се зголемила од 30.000 на 40.000 и според аналитичарите тоа ќе биде еден од предизвиците на новата Влада на Јукио Хатојама и неговата Демократска партија, избрани минатиот месец.

Јапонија има најголем просек на животен век од 85 години. Научниците сметаат дека тоа се должи на здравата традиционална храна составена претежно од риба, зеленчук и ориз, додека аналитичарите на тоа го додаваат и исклучителниот систем за здравствена заштита. Најстарата жена на Островот има 114 години и живее во Окинава, во јужниот дел од државата каде што статистички има најголем број луѓе на возраст од 100 или повеќе години. Најстариот маж има 112 години и живее во префектурата Кјото.

Во моментот, според локални медиуми, во просек има три лица кои работат на еден пензионер, но за 50 години се очекува тој сооднос да биде речиси еден вработен на еден пензионер. Демократската партија се заложил за пензиски систем со минимум од 765 долари пензија за оние кои имаат мали примања или немаат доволно основи за пензија. Јапонија е втора на листата на држави каде што има луѓе на возраст од 100 или повеќе години, зад САД (повеќе од 96.000), но бројот на жители во САД е повеќе од двојно поголем од оној во Јапонија.

Цветанка Илиева

СПОРТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА

СВЕТСКО ПРВЕНСТВО ВО КАРАТЕ

УСПЕШЕН НАСТАП НА ЈАПОНИЈА И МАКЕДОНИЈА

Од 27 до 31 октомври 2010 година, во салата „Арена“ во **Белград**, се одржа Светското првенство во карате. На досега најмасовното првенство учествуваа 88 држави со 1261 натпреварувач. Првенството беше одлично организирано со нов систем на одржување на натпреварите. Имено, првите три дена се одржаа елиминаторните борби, а последните два дена борбите за бронзен медал и финалните борби. Тоа овозможи седумилјадната публика да ужива во убавите борби на врвните светски мајстори на каратето.

Најуспешни беа домаќините, репрезентативците на Србија, кои освоија три златни медали и еден бронзен. Второто место по освоени медали го зазеде Италија со два златни медала, четири сребрени и еден бронзен. Јапонија се пласира на високото трето место со освоени два златни медала, два сребрени и три бронзени медали.

1. СРБИЈА	3 0 1
2. ИТАЛИЈА	2 4 1
3. ЈАПОНИЈА	2 2 3
4. ВЕНЕЦУЕЛА	2 0 0
5. ФРАНЦИЈА	1 3 1
6. АЗЕРБЕЈЦАН	1 1 1
7. КИНА	1 0 1
8. БРАЗИЛ	1 0 0
9. ГРЦИЈА	1 0 0
10. МЕКСИКО	1 0 0

Исто така и Македонија се најде на листата на освојувачи на медали со еден бронзен медал.

Медалите за Јапонија ги освоија:

Златни медали:

- ката тим - жени, во состав Иное Казујо, Кимура Јоко и Сакаи Фуми
- Мики Кобајаши во борби категорија -55 кг.

Сребрени медали:

- Асуми Ишизука, борби -68 кг

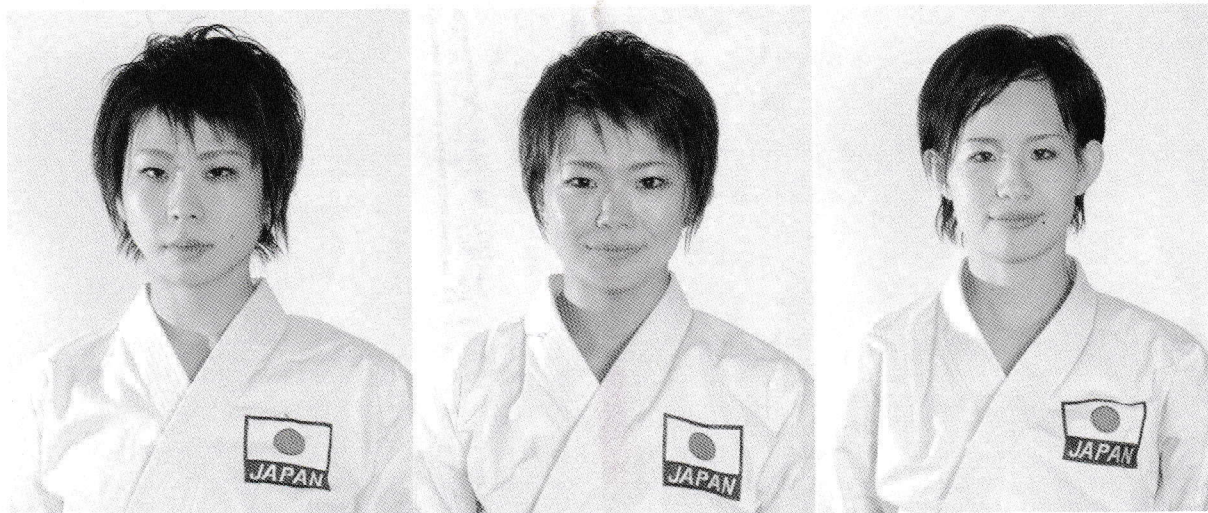
- Ката тим – мажи во состав Оки Итару, Хасегава Таками и Огихира Масоши, кои во финалето загубија од тимот на Италија.

Бронзени медали:

- Итару Оки, ката
- Рика Усами, ката
- Схинди Накаги, борби -67 кг

во македонското карате. Дел од заслугата за овој голем успех има и владата на Јапонија која со својот грант од 2007 година создаде услови за одржување на натпреварите и подготовките според правилата на светската карате федерација.

За време на првенството се

*Најдобри во светот, катта тимот на Јапонија:
Иное Казуо, Кимура Јоко и Сакаи Фуми*

На ова првенство голем успех постигна и репрезентацијата на Македонија која го освои првиот медал од

одржа конгресот на Светската карате федерација на којшто се изврши избор на нов извршен одбор, а досегашниот

*Освојувачот на првиот сениорски медал
за Македонија Жарко Арсовски*

сениорските светски првенства. Имено, Жарко Арсовски во најтешката категорија (+84 кг.) по извојуваните пет победи се закити со бронзен медал и со тоа го постигна најголемиот успех

Единствена златна медала во поединечна катедорија, Мики Кобајаша

претседател Антионио Еспинос ја доби поддршката за трет шестгодишен мандат.

*Текстот го подготви,
Проф. д-р Јован Лазарев*

**ЗАПОЗНАЈТЕ ГО МОДЕРНИОТ ЈАПОНСКИ СЛИКАН
ПОРЦЕЛАН, ПРЕКУ КРЕАЦИИТЕ НА НЕКОЛКУ
ПОЗНАТИ МАЈСТОРИ**

Kenkichi Tomimoto: Порцелански сад

Кенкичи Томимоџо (Kenkichi Tomimoto) (1886-1963). Меѓу познатите јапонски творци на дела изведени во керамика и порцелан, Томимоџо Кенкичи завзема едно од многу значајните места. Некои од неговите дела веќе се наоѓаат во Националните музеи на Токио и Кјото. Тој е роден во градот Андо, во провинцијата Нара. Овде студирал архитектурен дизајн на Токискиот универзитет за уметност и музика (Токуо Bijutsu Gakko). Во 1909 година, со цел да ги унапреди своите студии на дизајнот отпаттувал во Англија. Меѓутоа, по враќањето дома во Јапонија, тој отпочнува да се занимава со керамика, користејќи ја можноста да се биде раководен од познатиот керамичар Кензан VI.

Така, од 1926 година, тој работи исклучиво порцелан. Бил влијателен и водечки член на бројни организации на уметници и занаетчи во Јапонија.

曙

マケドニア日本
友好協力協会
スコピエ

Порцелански сад

Издавач:

ДРУШТВО НА МАКЕДОНСКО-ЈАПОНСКО ПРИЈАТЕЛСТВО И СОРАБОТКА - СКОПЈЕ

Адреса: Бул. "Партизански одреди", бр.15-а, 1000 Скопје.

Тел. и факс: (02) 3118-731, 3117-440, 3118-063

Главен уредник: Д-р Коста Балабанов

Уреднички одбор: Д-р Оливер Каранфилски, (Заменик на главниот уредник),

Јулијана Балеvsка, Д-р Јелена Димитријевиќ, Круме Ефтимовски, Цветанка

Илиева, Д-р Атанас Кочов, Д-р Јован Лазаров, Д-р Сергеј Милошевски, Д-р Димче

Петровски и Мартин Тренески

Лектор: Даниела Лазареска

Компјутерска подготовка: Живко Атанасов

Печат: РИ-Графика - Скопје

